

Finderup Kirke og Kapel.

En lokal Tradition.

Af Hans Knudsen.

Mens i vore Dage Thor Langes Kors paa Stenhoben et lille Stykke N. V. for Finderup Kirke tydeligt nok vidner om det Sted, hvor Erik Glipping myrdedes Sct. Cæcilie Nat 1286, saa var der fordum betydelig Usikkerhed.

I Pontoppidans Danske Atlas IV. S. 647 hedder det saaledes:

»Finderup Kirkes Alter siges at staa paa det Sted, hvor fordum den Lade var, hvori Kong Erik Glipping 1286 blev ihjelslagen, saa at i Fald der tilforn har været Kirke eller Kapel, maa samme have staaet paa et andet Sted.«

Forfatteren kender imidlertid Kristian III's Brev af 23. December 1551, hvorved Erik Krabbe fik Brev paa »et gammelt Kapel i Finderup, at han maa beholde hvis Mursten og Kalk, som er i samme Kapel, dog hvis huggen Sten, der findes i samme Kapel, vil kgl. Majestæt for sig selv beholdet have.« Dette vækker hans kritiske Sans, og han føjer til, »medmindre nogen vilde sige, at dette gamle Kapel havde været bygt paa det Sted, hvor Kong Erik blev myrdet.«

Ad hvilken Vej Hans de Hofman eller Erik Pontoppidan selv har lært denne Tradition om Kirken at kende, kan vel være tvivlsomt, men i Viborg Bispe-

arkiv findes der i hvert Fald et Vidnesbyrd om, at det virkelig har været den lokale Overlevering paa et Tidspunkt, da der kun var forløbet godt 100 Aar siden Kapellets Nedbrydning, og det er ikke uden Interesse som Eksempel paa, hvad man kan tro af, hvad Folk paa Stedet beretter om Mindesmærker fra Fortiden.

Det er et »Instrument om Kirckelades Pladtzer«, som opbevares i Pakken: Nørlyng Herred i Almindelighed, hvor Sognepræsten for Dollerup, Finderup og Ravnstrup Niels Mikkelsen Fyrkilde, som havde været Præst der fra ca. 1644, under egen Haand afgav følgende Erklæring:

»Andlangendis Finderup Kierckelade daa haffuer jeg i lige Maade som udi de andre tuende [Dollerup og Ravnstrup] tilspurt menninge Sognefolch, der Tienisten var endt, om detz Beskaffenhed. Och daa suarede alle och enhuer, at det var dem vitterligt effter Forfædris Relation, at kierckeladen var standen der, som Kiercken nu stander, saa den Tid høylofflig Ihukommelse s. Kong Erich Glipping var ihuelslagen i Kierckeladen, er Kierken, som daa stoed i Byen, huis rudera endnu findis, bygt af Kierckeladen, och menis Altaret er bygt paa den Sted, som Kongen laae død. Paa den Sted, som den gamble Kierke stod, er en Bundegaard bygget, och Kierkegaardens Eyendom er brugt [som] Toffte at saae Korn och Hør udj af Gaardens Besidder.

At saa er tilspurt och suaret, vidner jeg med egen Haand.

Actum Finderup Kierke, anno 1679 den 19. Janv.

Niels Michelson,
m. m.

Af denne Beretning fremgaar det, at der i 17. Aarh. paa Stedet har levet en Tradition om, at det var i Finderup Kirkelade, at Kong Erik dræbtes, og der turde være adskillig Sandsynlighed for, at det er rigtigt, thi ved Landsbykirkerne fandtes fordem Kirkelader, hvori gemtes Kirkens Tiendekorn, indsamlet i Kærven fra Markerne. I Bondebyen Finderup har Kirkeladen sikkert næst efter Kirken været den anseeligste Bygning, bedre egnet end nogen anden til at yde en Konge og hans lille Følge Husly for Natten. Til Ugunst for en saadan Antagelse kan dog anføres, at Afstanden mellem Sognekirken og Kirkeladen (=Kapelresterne) er mærkelig stor.

I øvrigt synes Hr. Niels Mikkelsen Fyrkilde ikke at have været helt heldig med at affatte en klar Beretning paa Grundlag af Sognemændenes Udsagn, selv om Skylden maaske ikke er hans alene, men der kan dog ikke være Tvivl om, at man da mente, at Kirken var opført, hvor Kirkeladen havde staaet, saaledes at Kapelresterne opfattedes som Levninger af en gammel Sognekirke, der var blevet afløst af Kong Eriks Mindekirke. Ganske vist giver Indskudssætningen: »som da stod i Byen, hvis Rudera endnu findes«, en anden Mening, men det skyldes sikkert et Vanheld for den gamle Hr. Mikkell under Skrivearbejdet, da Danske Atlas har samme Tradition.

Landsdommer Schinkel, Ejer af Hald og tillige af Dollerup og Finderup Kirker, gik endnu videre i at knytte Kirken og Kirkeladen sammen. Her laa tvende ærværdige Graastenskirker uden Taarn og Spir, men prægede af den romanske Stils tunge Kraft, Dollerup paa sin Bakkeknude i Dalen mellem vældige Banker, og Finderup i Udkanten af Landsbyen med den brede Lynghede og Rester af Fortids Storskov til alle Sider,

store nok til at rumme deres Menighed af fattige Hede-bønder, men snævre for Herskabet paa Hald og uværdige til at gemme Naadigherrens Ben. Desuden hørte Ravnstrup til Pastoratet, saa at der hver Søndag maatte være Messefald i en af Kirkerne.

Naar Finderup og Dollerup Sogne forenedes, og en større fælles Kirke opførtes kunde Landsdommeren faa en i Liv og Død anstændig Kirke og Menigheden Gudstjeneste hver Søndag, samtidig med at han kunde faa Ry for Kirkelighed, hvilket sikkert ikke var ham ukært, thi skønt han var den værste Bondeplager og brutal i al sin Færd, kunde han, naar det passede ham, være besnærende sledsk eller indhulle sig i en Sky af Fromhed og Guds frygt.

Han søgte derfor at faa Tilladelse til at nedbryde de to Kirker og havde i sit Andragende anført, at de var i saa slet Stand, at de ikke kunde istandsættes uden at nedbrydes. Dollerup Kirke havde vel til Mur en Del huggen Kampesten, men den stod paa Fald i søndre Side og vestre Ende, og der var hverken Vaabenhus, Taarn eller aparte Indgang til Kirken, hvorfor gamle og svage Folk om Vinteren ikke kunde søge den for Kulde og Trækvind. »Finderup Kirke har i gammel Tid været en Kirkelade, hvorved staar et udanelig og afskyelig Stykke Kampemur, som Klokken hænger udi. Desuden er begge disse Kirker belagt med ældgamle bedærvede Sten, og ved dem findes ej heller nogen Slags Ornamente eller aabne Begravelser, langt mindre Donationer i nogen Maade.«

Den gamle Tradition benytter han altsaa her til ligefrem at gøre Kirken til en oprindelig Lade for lettere at faa Lov at nedbryde den, hvilken Tilladelse kom ved et kongeligt Reskript af 12. Maj 1769 til Viborg Stiftsøvrighed.

Nu kunde Finderup Kirke forvandles til en Hob Sten ligesom Kong Eriks Kapel, men det skete ikke, hvad Grunden saa end kan have været. Dens Kor blev endog fundet værdigt til at rumme Schinklernes Begravelse, og for at skaffe Plads til Menigheden forlængedes den med en Murstens Tilbygning, som afsluttedes af et økonomisk Klokketaarn, som i hele sin Højde gaber aabent mod Vest.

Om Schinkels onde Planer mod de to gamle Hedekirker vidner endnu den kendte Tradition om, at det nuværende Hald, som Schinkel opførte 1789, oprindeligt var bestemt til fælles Kirke for Finderup og Dolle-
rup Sogne.¹⁾

---

¹⁾ Jvnf. Danske Herregaarde ved Aar 1920, III. S. 676.